

Dansk indfødsret i europæisk sammenhæng

Statsborgerskab i Europa –
Om forskningsprojektet NATAC

14. juni 2007

Eva Ersbøll

Institut for Menneskerettigheder

Statsborgerskab i Europa

- Orientering om resultaterne af forskningsprojektet NATAC: The acquisition of nationality in EU member states: rules, practices and quantitative developments
- Oplæg til drøftelse af resultaternes betydning for medlemsstaterne og i denne forbindelse særligt Danmark

Medlemmer af NATAC konsortiet

- Rainer Bauböck, Institute for European Integration Research, Vienna
- Kees Groenendijk, Centre for Migration Law, Radboud University of Nijmegen
- Harald Waldrauch, European Centre for Social Welfare Policy and Research, Vienna
- Eva Ersbøll, Institut for Menneskerettigheder, København

NATAC projektets metode

- Stringent metode med henblik på at gøre landenes lovgivning direkte sammenlignelig
- Identificering af 27 forskellige erhvervs måder og 15 forskellige fortabelses måder
- Klassificering af hvert enkelt medlemslands erhvervs- og fortabelses måder ved anvendelse af afstemt terminologi (ordliste)
- Oversiger over de enkelte landes "modes" udarbejdet

Detaljerede spørgeskemaer for de enkelte "modes" udarbejdet

- Landekorrespondenter bevarede de samme tekniske spørgsmål (hjemmelsgrundlag, ikrafttræden, ændring og ophævelse)
- Materielle betingelser (opholdskrav, sprogprøver, grunde til fortabelse etc.)
- Særlige spørgeskemaer om særlige grupper (dobbelte statsborgere, emigranter, denizens, statsborgere uden fulde rettigheder o.a.)

NATAC-resultaterne

- Ingen overordnet "europæisk model" for statsborgerskabslovgivningen i Europa
- Tendens til mere kompleks lovgivning
- Øget efterligning af andre landes lovgivning
- International ret betydelig indflydelse
- Naturalisationspraksis skærpet i nogle lande og lempet i andre

Naturalisationspraksis

- Vedvarende restriktiv i middelhavslandene (Italien, Grækenland og i nogen grad Spanien)
- Nye skærpedelser i nogle stater (Danmark, Frankrig, Holland, UK og Østrig)
- Lempelser i andre stater (Belgien, Finland, Tyskland, Luxembourg, Portugal og Spanien)

Statsborgerskab som integrationsmiddel

- Tidligere betragtedes statsborgerskab som et integrationsmiddel, se bl.a. Folketingets beslutning af 15. 1.1998, hvor tinget med 96 stemmer mod 7 vedtog at understrege betydningen af, at muligheden for opnåelse af dansk statsborgerskab skulle betragtes som et afgørende positivt element i integrationsprocessen for herboende udlændinge.
- I dag ser en del lande statsborgerskabet som kronen på værket: integrationsprocessens afslutning

Skærpelsler

- Sprogkrav på højt niveau
- Krav om samfundskendskab
- Indfødsretstest
- Økonomiske krav, selvforsørgelse
- Vanskeligere for ægtefæller til statsborgere at opnå statsborgerskab
- Mere restriktive fortabelsesregler (svig og forbrydelser mod staten)

Lempelser

- Lettere adgang til statsborgerskab for indvandreres efterkommere
- Øget accept af dobbelt statsborgerskab (kun 5 lande kræver løsning ved naturalisation (Danmark, Holland, Luxembourg, Tyskland og Østrig))
- Mindre skønsudøvelse (flere tilfælde af ret til statsborgerskab, bl.a. Belgien) (Norge)
- Lempelser i adgangen til (gen)erhvervelse for emigranter og deres efterkommere)

Ret til statsborgerskab for efterkommere af indvandrere

- Dobbelt ius soli: automatisk statsborgerskab til tredje generation ved fødslen (Belgien, Frankrig, Holland, Portugal og Spanien)
- Ius soli (kvalificeret): automatisk statsborgerskab til anden generation ved fødslen på betingelse af, at forældrene opfylder visse opholdskrav (Irland, Portugal, Tyskland og UK)
- Ius soli efter fødslen: automatisk ved myndighedsalderen (Frankrig)
- Ius soli – ikke automatisk, men ret ved afgivelse af erklæring (Belgien, Finland, Frankrig, Italien, Holland og UK)

Statistik

- Mangel på statistik til brug for sammenligninger mellem landene
- Automatiske erhvervelser omfattet af naturalisationsstatistik
- Ingen statistik om erhvervelser i udlandet
- Ingen statistik om fortabelse af statsborgerskab

NATAC: Principper som bør bringes i anvendelse

- Principper om demokratisk inklusion
- Menneskeretlige principper
- Principper om hensyntagen til individet, som kan have legitime interesser i at have tilknytning både til oprindelses- og bopælsstaten
- Princippet om at vedtage generaliserbare statsborgerretlige bestemmelser

NATAC hovedanbefalinger

- Anvend ius soli princippet for tredje generation
- Giv ret til statsborgerskab til anden og 1½ generation efter ønske (erklæringsafgivelse)
- Anvend rimelige, klart definerede og implementerede naturalisationskrav i forhold til indvandrere (første generation)
- Normative minimumsstandarder

Problemer, hvis ikke det europæiske statsborgerskab tages i betragtning

- Mangel på retfærdighed
- Afledede virkninger af et lands lovgivning i andre lande
- Udøvelse af retten til fri bevægelighed kan udgøre en hindring for erhvervelse af statsborgerskab

NATAC konklusion

- En tidligere tendens til at liberalisere statsborgerskabslovgivningen er vendt i en del lande på grund af bekymring for bl.a. terrorisme.
- Man kan frygte, at denne udvikling kan forværrer de problemer, man har villet løse, for så vidt som den kan føre til marginalisering af indvandrere med permanent opholdstilladelse, som vil forblive i et land uden at have fulde rettigheder og fuldt medlemskab.

Dansk indfødsret i europæisk sammenhæng

- Danmark har den ældste indfødsretslov
- Danmark har ikke særligt lempelige regler for indvandreres efterkommere
- Danmark har meget strenge naturalisationskrav
- Danmark har også strenge krav for særlige grupper, som vi har en konventionsmæssig forpligtelse til at lempe vilkårene for

Illustration: andre landes regler om flygtninges ret til statsborgerskab

- Opholdskravet er i Belgien nedsat til 2 år;
i Finland og Sverige til 4 år;
i Grækenland, Italien og Spanien til 5 år;
i Tyskland og Østrig til 6 år;
i Frankrig og Irland kan opholdskrav undlades.
- I Frankrig kan sprogkrav undlades
- I Irland kan flygtninge fritages fra alle almindelige krav
- I Finland og Tyskland fremskyndes sagsbehandlingen

Menneskeretlige og demokratiske argumenter for en indfødsretsreform

- Efter EKS's artikel 4, princip a har vi forpligtet os til at basere vores lovgivning på princippet om, at enhver har ret til et statsborgerskab
- Vi er særligt konventionsmæssigt forpligtede i forhold til indvandreres efterkommere og andre særlige grupper (bl.a. statsløse og flygtninge)
- Det udgør et demokratisk problem at udelukke større grupper indvandrere og efterkommere fra statsborgerskab (i Norge bygger loven på, at demokrati forudsætter indbyggernes deltagelse i politiske valg, og at flest mulige bør have mulighed for at deltage)

Argumenter for samarbejde med andre EU lande om mindstestandarder

- Unionsborgerskabet følger med tildeling af statsborgerskab, som i dag afgøres suverænt af hver enkelt medlemsstat, men unionsborgerskabets virkelige betydning ligger i de rettigheder, unionsborgerne har i forhold til andre medlemsstater end deres egen. Spørgsmålet er, om ikke dette kalder på en fælles forståelse af, hvem der skal være unionsborger?

Announce i The Economist, 19. maj 2007

- 2nd citizenship

Henley & Partners

Official Programs Leading to

Full citizenship and Passport

www.henleyglobal.com/EC

By Government appointment